

Aleksandar Antić, predsednik Skupštine Grada Beograda
Dragan Đilas, gradonačelnik Beograda
Vesna Ivić, Načelnik Gradske Uprave
Vladimir Jelenković, direktor Muzeja Nikole Tesle

ZAHTEV

da Skupština, gradonačelnik, Uprava grada Beograda i direktor Muzeja Nikole Tesle razmotre dole postavljena pitanja o radu na izmeni stalne postavke u Muzeju Nikole Tesle

Poštovani predsedniče Antić,
Poštovani gradonačelniče Djilas,
Poštovana načelnice Ivić,
Poštovani direktore Jelenković,

Mi dole potpisani elektroinženjeri i fizičari vam se obraćamo pošto smo videli novu muzejsku postavku u Muzeju Nikole Tesle i zainteresovali se kako je ona nastala. Konstatovali smo da je postavka koja je više decenija bila u tome Muzeju, u periodu 2006-2009. postupno zamenjena novom postavkom.

Obraćamo se vama, pošto nam je poznato da je Skupština grada Beograda preuzela 1969. od SFRJ prava i obaveze osnivača prema Muzeju Nikole Tesle, a smatramo da o promenama u institucijama od javnog, nacionalnog, međunarodnog, naučnog, obrazovnog i kulturnog značaja javnost treba da bude obavestena. Takođe smatramo da takve promene treba da se odvijaju uz konsultacije i učešće predstavnika nauke, obrazovanja, kulture kao i predstavnika lokalnih, državnih i međunarodnih struktura vlasti.

Obzirom na veliki značaj Muzeja Nikole Tesle za naš grad i Srbiju, molimo vas da informišete javnost o radu na izmeni stalne postavke u MNT i razmotrite sledeća pitanja, stavljajući na uvid javnosti relevantne dokumente i odluke:

- a) Koji organi i ličnosti u Skupštini grada Beograda i Muzeju Nikole Tesle su doneli odluku da se originalna postavka u MNT zameni novom? Sa kojim motivima i namerama je ta odluka doneta?
- b) Da li je urađen koncept i projekt sadašnje postavke, i ako jeste da li je postavka realizovana u skladu sa tim projektom? Da li je projekt dostupan javnosti? Koje ličnosti i organi su učestvovali u kreiranju sadašnje postavke?
- c) Ukoliko sadašnja postavka nije trajnog karaktera, da li postoji ili se radi na projektu buduće stalne postavke? Koju školsku spremu i koja zvanja imaju članovi autorskog tima sadašnje postavke? Ukoliko postoji tim koji je uradio ili radi projekt buduće stalne postavke, ko su članovi toga tima, koje su njihove profesije i institucije u kojima rade? Ko su recenzenti projekta te postavke?
- d) Da li u stalnom sastavu zaposlenih u Muzeju Nikole Tesle treba da postoje saradnici koji su obrazovani u oblasti rada Nikole Tesle, tj. u oblasti elektrotehnike, fizike i mašinstva? Da li je to predviđeno sistematizacijom radnih

- mesta? Ako to jeste predviđeno, da li je sadašnji sastav zaposlenih u skladu sa tom sistematizacijom?
- e) Da li fakulteti, instituti i visoke škole u oblasti elektrotehnike, fizike i mašinstva učestvuju ili su učestvovali u stvaranju nove postavke?
 - f) Da li Srpska akademija nauka i umetnosti ima kompetencije i ulogu u radu Muzeja Nikole Tesle? Nikola Tesla je bio član SANU, odnosno postao je 1937 član Srpske kraljevske akademije
<http://www.sanu.ac.rs/Clanstvo/IstClan.aspx?arg=564>
 - g) Koje institucije su finansirale radove na sadašnjoj postavci, radove na uklanjanju i konzerviranju originalne postavke i kako su ta sredstva dobijena i trošena? Kojih kriterijuma se držala Skupština grada Beograda ukoliko je finansirala radove na postavci?

OPIS i MIŠLJENJA o stalnoj postavci u MNT u periodu 1955-2006 i o sadašnjoj postavci

Akademik Petar Miljanić, član tima koji je u periodu 1952-1955. radio na stvaranju postavke koja je trajala do 2006. godine, je svoje mišljenje o rekonstrukciji postavke u MNT dao u dopisu koji je prilog ovih zahtevima. Po mišljenju akad. Miljanića u sadašnjoj postavci je dat veliki prostor Teslinim istraživanjima koja nisu dala uspešne rezultate, a nije dato dovoljno prostora doprinosima koje je ceo svet priznao i danas koristi.

Knjiga „Muzej Nikole Tesle 1952-2003“, koju je MNT objavio 2003 godine povodom 50 godina postojanja, je takodje dragoceno svedočanstvo o nastanku Muzeja, stvaranju stalne postavke i aktivnostima MNT tokom tih 50 godina.

Ceneći doprinos akad. Miljanića edukativnom karakteru prvobitne postavke, smatramo da je ta postavka još 1955. godine bila idealna kombinacija klasičnog muzeja i savremenog interaktivnog edukativnog naučnog centra. Ona je imala istorijsku, muzejsku, edukativnu i naučnu vrednost. Rekonstrukciju u MNT je trebalo, odnosno, bi trebalo, raditi tako da se očuva i jedna i druga komponenta originalne postavke i sve njene vrednosti. Za očekivanje je da promene budu u smeru bogatijeg sadržaja i pružanja više informacija ili novih informacija o Teslinom delu i ličnosti. Ovo sve tim pre što je tokom zadnjih nekoliko decenija u svetu izgrađen veliki broj interaktivnih edukativnih naučnih centara i shvaćen značaj tih centara za obrazovanje mladih u oblasti prirodnih nauka i tehnike.

Umesto toga, u centralnom prostoru Muzeja nastala je postavka koja je izgubila i klasične muzejske i edukativne i istorijske elemente. Sve izgleda uradjeno bez koncepcije, veoma improvizovano i nestručno. Istina, ceo prostor u kome se nalazi postavka je renoviran, tako da je postao svetliji, prijatniji i čistiji.

Sadašnja postavka se sastoji većim delom iz nepreglednih velikih postera bez osmišljenog redosleda. Izložen je takodje izvestan broj eksponata i modela iz originalne postavke kao i par novih modela.

Veliko bogatstvo Muzeja sadržano u sačuvanoj Teslinoj zaostavštini – predmeti i arhiva – nisu našli mesto na postavci. Podsećamo vas da je Teslina arhiva, zbog izuzetne

vrednosti i univerzalnog značaja za ceo svet, upisana 2003. u registar dokumentarne gradje UNESKA, „Memory of the World“.

Deset postera sa crtežima i tekstovima o Teslinoj fontani se sada nalaze u četiri velike vitrine i na zidovima, dok ostale oblasti Teslinog rada nisu dobile prostor odgovarajuće veličine, tako da posetioци ne mogu da steknu uvid u obim i značaj Teslinog rada. Na primer, uklonjen je i model hidrocentrale na Nijagari.

Izložen model pumpe, koja bi trebalo da se koristi u Teslinoj fontani, nije potpun pa ne prikazuje kako bi trebalo da radi. Ne radi ni Teslina fontana nedavno izgrađena ispred Muzeja. Poster o fontani i novoizgrađen model fena po Teslinim crtežima se sada nalaze na mestu gde su ranije bili izloženi: korespondencija Nikole Tesle sa značajnim ličnostima iz sveta fizike i elektrotehnike, lični predmeti Nikole Tesle, prikaz kako je zaostavština NT stigla u Beograd, zahvaljujući njegovom nećaku Savi Kosanoviću, i drugo. Ovih sadržaja na postavci više nema.

Ilustrovan Teslin članak „Bajka o elektricitetu“ je u prvobitnoj postavci bio savršen uvod u prikaz Teslinih dostignuća koji je povezivao ovaj Muzej sa obrazovanjem u oblasti nauke o elektricitetu i magnetizmu. Na pitanje, postavljeno 2008 godine direktoru V. Jelenković, šta će biti sa tim delom postavke, direktor je odgovorio da je to Muzej o Tesli, a ne o istoriji nauke o elektricitetu. Teslin savršen članak, „The wonder world to be created by electricity“ (Čudesni svet kojeg će stvoriti elektricitet), Manufacturer`s Record, September 9, 1915, čiji jedan deo je postao poznat kao „Bajka o elektricitetu“, pokazuje koliko je Tesla dobro poznao istoriju nauke o elektricitetu i video svoje mesto u toj istoriji. Izgleda da za direktora Jelenkovića to nije dovoljan razlog da istorija nauke o elektricitetu i magnetizmu pre Nikole Tesle ima svoje mesto na postavci. Članak „The Fairy tale of electricity in museums in Serbia“, objavljen u Europhysics News 39/3 (2008) <http://www.europysicsnews.org>, o kome je bio upoznat, nije uticao na njegov stav.

Na Web sajtu MNT <http://www.tesla-museum.org/>, odnosno na stranici http://www.tesla-museum.org/meni_sl/nt.php?link=muzej/m&opc=sub2 može se steći predstava kako je izgledala originalna postavka, mada na sajtu ne postoji informacija da se ta postavka ne može sada videti, niti je prikazana nova postavka.

Detaljan opis prvobitne postavke se može videti na Vikipediji: http://en.wikipedia.org/wiki/Nikola_Tesla_Museum Veoma dobre fotografije prvobitne postavke se nalaze na Web sajtu <http://www.teslasociety.com/teslamuseum.htm>

Na Web sajtu MNT ne postoje informacije o tome koju školsku spremu i koja stručna i naučna zvanja imaju saradnici Muzeja. Za razliku od toga, iz podataka objavljenih u knjizi „Muzej Nikole Tesle 1952-2003“ i iz pisma akad. P. Miljanića koje je u prilogu, vidi se da su u kreiranju originalne postavke učestvovali članovi Srpske akademije nauka i umetnosti i poznati naučnici, elektroinženjeri i profesori Univerziteta u Beogradu.

Saznali smo od dugogodišnjeg kustosa MNT, elektroinženjera Zorice Civrić, da su ona i dve dugogodišnje saradnice MNT, Dubravka Smiljanić i Jelena Radić-Kalderon, fizičar, napustile Muzej krajem 2006, zbog neslaganja sa odlukama i postupcima direktora, između ostalog i zbog neprofesionalnog, nestručnog, improvizovanog i brzopletog pristupa pitanju nove postavke, u čijem stvaranju nisu učestvovali stručnjaci.

Neki od nas dole potpisanih smo počev od 1996. više puta razgovarali sa tadašnjim direktorima MNT Branimirom Jovanovićem, a od 2001. sa direktorkom

Marijom Šešić. Ovi razgovori su se odnosili na ideje da se stalna postavka proširi sa zbirkom interaktivnih eksperimenata iz istorije elektriciteta, i iz nauke o elektricitetu i magnetizmu u XX veku. Direktor Jovanović je u principu podržavao ove ideje, i smatrao da bi to bilo izvodljivo u tavanskom prostoru, ili renoviranjem terasa na vrhu zgrade. Ali, nisu postojala materijalna sredstva za realizaciju tih ideja.

U jesen 2000. godine smo u posetu Muzeju odveli Sir Prof. Arnold Wolfendale, koji je kao predsednik European Physical Society došao u posetu Jugoslovenskom društvu fizičara i Društvu fizičara Srbije. Sir Wolfendale je bio zadivljen Muzejom i rekao je „Vi se nalazite na rudniku, potrudite se da iskoristite taj rudnik“.

Pošto je 2001. godine Marija Šešić postala direktor, ona je takodje smatrala da bi bilo korisno da se MNT proširi. Saznavši da se na neizgrađenom prostoru neposredno pored MNT planira izgradnja garaže, pokrenula je inicijativu da se taj deo urbanističkog plana promeni, da bi se prostor upotrebio za eventualno proširenje MNT, kada se zato obezbede materijalno sredstva. Obavešteni smo da je inicijativa da se na tome mestu ne gradi garaža urodila plodom. Ali, do sada muzej nije dobio taj prostor za širenje.

U leto 2006, pošto je direktor MNT postao V. Jelenković, pokušali smo da razgovaramo o istoj ideji. Ali, direktor Jelenković nije imao vremena, jer je bio zauzet izložbama o Nikoli Tesli u inostranstvu. Pokušali smo da razgovaramo sa direktorom Jelenkovićem i tokom 2008, ali nije pokazao interes.

Zadnjih godina fizičari i inženjeri sve više koriste lik i delo Nikole Teslu u obrazovanju mladih. Pri tome se naglasak stavlja na izvodjenje eksperimenata, upravo kako je to Tesla radio.

Naprimera, u Ann Arbor Hands on Museum, u državi Michigan u USA napravljen je model Kolumbovog jajeta koje je smislio Tesla 1893, za Chicago World Fair. <http://www.aahom.org/exhibits/index.php>

Interesantno je da je 2008. tema takmičenja PhysicsQuest bila „Nikola Tesla and the Electric Fair“.

<http://www.physicscentral.org/experiment/physicsquest/past/pq08.cfm> Ovu vrstu takmičenja organizuje American Physical Society, počev od 2005. godine. Kada se to takmičenje otvori i objavi u nekoj godini, učenici koji se prijave dobijaju besplatno poštom elemente za izvodjenje zadatih eksperimenata.

Sa likom i delom Nikole Tesle biće na veoma različite načine upoznati učesnici 41st International Physics Olympiad (<http://ipho2010.hfd.hr/>), koja se 2010. godine održava u Zagrebu.

Kao što se vidi, danas se širom sveta stavlja akcenat na Teslino umeće eksperimentisanja, tako što se mladi podstiču da izvode eksperimente iz fizike i elektrotehnike. Smatramo da bi bilo prirodno da sledimo i koristimo ova svetska iskustva.

Očekujući vaše odgovore na gornja pitanja i vaše mišljenje u vezi gore iznetih stavova, na čemu vam se unapred zahvaljujemo,

Srdačno vas pozdravljamo,

**Elektroinženjeri i fizičari
zainteresovani za
Muzej Nikole Tesle u Beogradu**

- Prof. dr. ing. Mirjana Popović-Božić, naučni savetnik, Institut za fiziku, Univerzitet u Beogradu, bozic@ipb.ac.rs

- Dr. ing. Milena Davidović, asistent, Građevinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, davidovic.milena@gmail.com

- Dragana Milićević, profesor fizike, Gimnazija Kruševac, magicphy@nadlanu.com

- Dr. Marko Popović, naučni savetnik u penziji, marko@ipb.ac.rs

- Prof. dr. Ilija Savić, Potpredsednik Društva fizičara Srbije, isavic@ipb.ac.rs

- Prof. dr. ing. Vukota Babović, redovni profesor, Prirodno-matematički fakultet, Univerzitet u Kragujevcu, bvukot@sezampro.rs

- Dr. Milovan Šuvakov, istraživač saradnik, Institut za fiziku, Univerzitet u Beogradu, suki@ipb.ac.rs

- Prof. Jadranka Čizmić, dipl.inž.el., jcizmic@sbb.rs

- Dr. ing. Jovan Mikulović, docent, Elektro-tehnički fakultet, Univerzitet u Beogradu, mikulovic@etf.rs

- Dr. Dragoljub Martinović, el. inž, direktor Visoke škole elektrotehnike i računarstva dragoljub.martinovic@viser.edu.rs

- Djordjević Verica, dipl.inž.el. verica.djordjevic@gmail.com

U Beogradu, 4. januar 2010 (početna verzija pisma)

U Beogradu, 8. februar 2010 (dopunjena i redigovana verzija pisma)

KOPIJA PISMA JE UPUĆENA :

Srpskoj akademiji nauka i umetnosti; Naučnim institutima, fakultetima i višim školama u Srbiji, iz oblasti elektrotehnike, fizike i mašinstva; Rektoratu Univerziteta u Beogradu; Ministarstvu za nauku i tehnološki razvoj; Ministarstvu prosvete; Ministarstvu rudarstva i energetike; Ministarstvu za telekomunikacije i informaciono društvo; Privrednoj komori grada Beograda, gradjanima, štampi, elektronskim medijima...

%%%%%%%%%

Kontakt:

Prof. dr. Mirjana Popović-Božić
Nehruova 178/23
11070 Beograd
011-2162 831
065-6939971
JMBG 2502947715286

Institut za fiziku
Pregrevica 118
11080 Beograd
011-3713 127
bozic@ipb.ac.rs

ПРИЛОГ

Поштована колегинице Божић,

Поставку Музеја Николе Тесле у Београду су осмислили и остварили, у периоду 1952-1955, академик др.инж. Илија Обрадовић, у то време директор Института Никола Тесла, академик др.инж. Јован Сурутка, истакнути професор Електротехничког факултета, академик професор др.инж. Илија Стојановић, инжењер Маширевић, из Одељења Института Никола Тесла на Звездари (сада Институт Михајло Пупин), група инжењера и техничара прецизне механике Института Никола Тесла и Електротехничког факултета. Свакако један од најзаслужнијих за успех подухвата био је и архитекта Слободан Васиљевић. Директор Музеја је био редовни професор Филозофског факултета др. Вељко Кораћ. Веома ангажован и посвећен прављењу експоната био сам и ја.

Изнети подаци говоре о озбиљности и компетентности особа којима је било поверено да граде поставку Музеја Николе Тесле. Допринео сам да Музеј буде поучан, да експонати буду радни модели који приказују законе Физике и Електротехнике и Теслине вредне доприносе. Изоставили смо приказивање неких неуспелих Теслиних проналазака, или неке ипак само скромно приказали да бисмо описали стање технике у то доба и Теслине, за оно време, неспутане визије и сјајне експерименте. Теслину фонтану нисмо приказали једноставно због тога што је то неуспели машински проналазак. Такође, били смо обазриви при приказивању Теслине куле с обзиром да се, нажалост, Теслина идеја о преносу снаге помоћу ње показала нереалном. Укратко Музеј је конципиран на научним основама и као такав је оцењен од научника целог света који су га посетили, највишом оценом. Тесла је и као човек, и као изумитељ, и као експериментатор, и као научник, успешно приказан.

Пре више година, поводом предлога реконструкције Музеја, одазвао сам се позиву градских власти и том приликом указао да би био грех битно мењати музејску поставку, која је већ сама постала историјски експонат. Инсистирао сам да експонате треба поправити, можда неке заменити бољим, али да је неопходно да све буде урађено под надзором најспособнијих електроинжењера, који разумеју величину Теслиног дела. Нису ме послушали и никада више питали за савет.

Слажем се са Вашим мишљењем. Обавештен сам шта је урађено са Музејом, а Ваша порука да је избачен модел преноса електричне енергије полифазним струјама од хидроелектране до потрошача, основни успешан Теслин допринос човечанству, а убачена неуспешна Теслина фонтана, говоре да је направљена велика грешка коју треба хитно исправити.

Моје мишљење можете користити. Достојанство ми не допушта да се самопозивам и расправљам са особама које популистичким преувеличавањем и незнањем, а некад и преваром, као што је продаја Теслине лековите плоче, скрнавце име Николе Тесле. Држава је дужна да повери приказивање дела Николе Тесле онима који су школовани и разумеју његово дело. Ако ме директор Музеја, или одговорни у градској власти, замоле за савет, радо ћу се одазвати.

академик др.инж. Петар Миљанић

У Београду, 6 јануара 2010.